

Vergaderjaar 2024–2025

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 813

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 juni 2025

In de Kamerbrief over het Nationaal Programma Armoede en Schulden¹ van 6 juni jongstleden heb ik u reeds geïnformeerd over de interdepartementale aanpak van de betaalbaarheid van energie voor huishoudens in een financieel kwetsbare positie. Nu en in de toekomst. Deze voorliggende brief geeft aanvullende informatie over welke inzet ik samen met een aantal partijen de komende periode pleeg. Dit ter overbrugging van het energiefonds 2025 richting een meerjarig fonds binnen het Social Climate Fund (SCF). Daarbij beoog ik dat huishoudens zo snel mogelijk zelf meer grip kunnen krijgen op de energierekening.

Laatste stand van zaken Energiefonds 2025

In totaal hebben zo'n 224.000 huishoudens een aanvraag gedaan bij de Stichting Tijdelijk Noodfonds Energie (TNE) in 2025. De verwachting is dat daarvan zo'n 110.000 huishoudens voldoen aan de vooraf gecommuniceerde voorwaarden (inkomen en energiequote). Het aantal huishoudens dat in 2025 steun krijgt, is vergelijkbaar met het aantal in 2024. De huishoudens die aan de voorwaarden voldoen, ontvangen in 2025 gemiddeld zo'n € 80 per maand voor een periode van zes maanden.

Ik ben positief over het feit dat het kabinet € 56,3 miljoen ter beschikking kon stellen aan TNE om daarmee veel huishoudens te ondersteunen bij het betalen van hun energierekening. Daarmee zijn betalingsachterstanden, schulden en mogelijke afsluitingen voorkomen. Tegelijkertijd erken ik dat het ontzettend spijtig is dat daarmee niet alle huishoudens konden worden geholpen. Het was begin dit jaar een keuze tussen geen steun verlenen in 2025 of voor een gelimiteerde, maar toch omvangrijke groep, steun mogelijk te maken. In nauw overleg met betrokken stakeholders en samenwerkingspartners is voor het laatste gekozen.

¹ Brief «Nationaal Programma Armoede en Schulden», 6 juni 2025 – Kamerstuk 24 515, nr. 799

TNE heeft tijdens de openingsperiode eind april ontzettend veel huishoudens te woord gestaan en geholpen bij het doen van een aanvraag. Dit deden zij samen met vele vrijwilligers en medewerkers bij diverse (lokale) hulporganisaties. Medio juni heeft TNE voor zo'n 70.000 huishoudens de overboeking aan energieleveranciers gedaan. De energieleveranciers kunnen vanaf dat moment de bedragen gaan verrekenen op de rekening van hun klanten en daarmee de komende zes maanden de verlichting bieden die zo hard nodig is.

Ik ben alle betrokken organisaties erkentelijk voor al het werk dat zij hebben verricht om de huishoudens in een financieel kwetsbare positie te ondersteunen.

Huishoudens zijn na afloop van de aanvraag bij het energiefonds geweest op aanvullende hulp via Geldfit. Circa 63.000 aanvragers zijn via deze route op de website van Geldfit gekomen om te bezien wat zij nog meer kunnen doen om meer grip te krijgen op hun uitgaven of het besparen van energie. De helft van deze groep heeft vervolgens de Potjescheck op Geldfit benut. Via de Potjescheck konden zij zien of zij in aanmerking komen voor landelijke toeslagen of lokale regelingen.

Aanvullende hulp bij verduurzaming

De inzet van het Ministerie van SZW is om huishoudens die gebruik hebben gemaakt van het energiefonds actief door te verwijzen naar bestaande initiatieven op het gebied van verduurzaming. Zo krijgen zij zelf structureel meer grip op de hoogte van de energierekening. In de brief aan de Tweede Kamer van 12 mei 2025 berichtte ik u al over mijn inzet op verduurzaming in relatie tot het energiefonds 2025. Er is al een breed aanbod aan hulp bij verduurzaming, maar dit bereikt niet altijd de meest kwetsbare doelgroep. Juist het gerichte en grote bereik dat het energiefonds heeft, helpt om ook de hulp voor verduurzaming op de juiste plek aan te kunnen bieden.

Aan huishoudens zijn daarom bij het aanvragen van steun via het energiefonds twee vragen voorgelegd. Allereerst konden zij vrijblijvend toestemming geven om hun contactgegevens in de toekomst aan de eigen gemeente te verstrekken. Zo kan de gemeente hen gericht informeren over lokale mogelijkheden voor verduurzaming en energiebesparing. De keuze om dit wel of niet te doen, had uiteraard geen invloed op de beoordeling van de aanvraag. Zo'n 130.000 huishoudens hebben aangegeven dat zij mogen worden benaderd. Dit is een zeer positief signaal en het is belangrijk om deze huishoudens waar mogelijk aanvullend te helpen.

Ook kon de aanvrager optioneel aangeven of het huishouden in een koop- of huurhuis woont. Deze informatie biedt de mogelijkheid om huishoudens met gepaste hulp te kunnen benaderen. Zo'n 54.000 huishoudens hebben deze vraag ingevuld; 45.000 huishoudens hebben aangegeven in een huurwoning te wonen en zo'n 9.000 in een koopwoning.

Op dit moment vindt nog een analyse plaats hoe deze informatie op een veilige en zorgvuldige wijze gedeeld kan worden met gemeenten. Er wordt gedacht aan een bestaand of nieuw digitaal platform dat voldoet aan alle privacy-vereisten die daarbij gelden. Deze ontsluiting sluit aan bij de behoefte van gemeenten. Uit de halfjaarlijkse monitoring bij gemeenten over de uitvoering van energiearmoedebeleid, komt naar

voren dat 30 procent van de gemeenten moeite heeft met het identificeren van de doelgroep.²

Een dergelijk databestand kan gemeenten, in samenwerking met (energiehulp)organisaties, dus in staat stellen om zeer gericht hulp te bieden aan huishoudens die moeite hebben met het betalen van de energierekening en het verduurzamen van hun huis.

Mogelijk wordt eerst gestart met het delen van de data met gemeenten waarvan bekend is dat er effectieve lokale energiehulp aanwezig is, waarna verdere uitrol mogelijk is. Het is uiteraard essentieel dat het delen van de data ook leidt tot daadwerkelijk contact en het doen van een hulpaanbod. Dit vraagt verdere afstemming met gemeenten.

Uit dezelfde monitor van TNO blijkt dat er bij veel gemeenten vooralsnog middelen van de drie tranches van de Specifieke Uitkering Energiearmoede van het Ministerie van VRO beschikbaar zijn. Zo'n 19 procent heeft 0 tot 40 procent van de beschikbare middelen gealloceerd, bij zo'n 60 procent van de gemeenten gaat het om 40 tot 80 procent en 21 procent van de gemeenten heeft al 80 tot 100 procent gealloceerd. De middelen mogen nog tot eind 2027 worden uitgegeven.

Gedurende de doorlooptijd van het hierboven geschetste traject wordt met alle betrokken partijen gezien of huishoudens in de tussentijd ook al via andere routes kunnen worden benaderd om hen (nogmaals) te attenderen op lokale energiehulp. Om het bovenstaande te kunnen realiseren, wordt samengewerkt met TNE, de VNG, energieleveranciers, de Nederlandse Schuldhulprouwe (NSR) en een aantal energiehulporganisaties. Het netwerk van onder meer de lokale sociaal-maatschappelijke energiehulporganisaties dat de afgelopen jaren is opgebouwd, is hierbij essentieel. Deze energiehulporganisaties komen vaak als eerste «achter de voordeur» om hulp te bieden.

Het streven is om de huishoudens nog voor de winter van 2025 te bereiken, maar dit is mede afhankelijk van hoe snel kan worden voldaan aan de juridische vereisten en inkoopvoorwaarden ten aanzien van het digitale platform. Uiteraard wordt dit met urgentie opgepakt.

Extra inzet op het bereik van het Warmtefonds

Onderzoek³ laat zien dat de gemiddelde woningvoorraad van woningcorporaties van hogere energetische kwaliteit is dan die van huiseigenaren en particuliere huurders. Bij energiearmoede speelt zowel inkomen als de kwaliteit van de woning een rol. Bij energiearmoede van huishoudens in corporatiewoningen is een laag inkomen vaker een probleem en bij woningeigenaren is dit vaker de kwaliteit van de woning. Dat betekent dat als ervoor gezorgd wordt dat een koopwoning beter geïsoleerd is, de kans groter is dat een huishouden structureel uit energiearmoede geholpen is.

Bij het Nationaal Warmtefonds kunnen eigenaar-bewoners van een woning een lening aanvragen. Voor eigenaar-bewoners met een verzamelinkomen minder dan € 60.000 geldt een rente van 0%. Van de woningeigenaren die lenen bij Warmtefonds, komt inmiddels 70% in aanmerking voor de renteloze lening. Het Warmtefonds biedt huishoudens toekomstperspectief voor de langere termijn. Een lening afsluiten op het moment

² Halfjaarlijkse Monitoring bij gemeenten over de uitvoering van energiearmoedebeleid, mei 2026, TNO

³ Onderzoek «De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederland», 10 juli 2023, TNO

dat je geldzorgen hebt, kan als een drempel worden ervaren. Een langetermijnplan past dan vaak niet bij de dagelijkse realiteit en dit vraagt dus om inzet van lokale (energiehulp)netwerken om huishoudens hiervoor te interesseren en bij het helpen.

Het Warmtefonds kan in haar rol als kredietverstrekker huishoudens niet ook begeleiden en adviseren bij welke maatregelen er nodig zijn.

Het Warmtefonds en de NSR verkennen daarom samen hoe huishoudens (met een laag inkomen) beter kunnen worden bereikt via bestaande lokale organisaties. Zij kunnen huishoudens vervolgens ondersteunen bij de aanvraag van een verduurzamingslening, waarbij ook hulp tijdens de verduurzaming zelf geboden wordt. Dan ontstaat er een totaalpakket voor inwoners die de verduurzaming zelf niet kunnen betalen en/of de aanvraag niet zelf kunnen doen. In onder meer de provincie Friesland, waarbij de lokale energiehulp deze ontzorging aanbiedt, is hier al goede ervaring mee opgedaan. Dit wordt meegenomen in het plan dat de komende periode wordt uitgewerkt.

Uitwerking voorstel Social Climate Fund

Voor de lange termijn werken het Ministerie van SZW en het Ministerie van VRO gezamenlijk aan de verdere uitwerking van een voorstel binnen het SCF-plan. Dit voorstel is gericht op meerjarige financiële steun voor huishoudens (publiek energiefonds) in combinatie met de verduurzaming van woningen. Het SCF is opgericht om de effecten van het ETS-2-systeem op huishoudens in de meest (financiële) kwetsbare posities te verzachten. Over het afgelopen en komende proces van het SCF bent u separaat per brief geïnformeerd.⁴

Het kabinet heeft besloten om, onder voorbehoud van goedkeuring van de Europese Commissie, uit de middelen voor het SCF € 174,5 miljoen in te zetten voor het in te richten publiek energiefonds.⁵ Samen met de € 60 miljoen uit de Rijksbegroting is er € 234,5 miljoen beschikbaar voor de periode van 2026 tot 2032. De hoogte van dit bedrag vraagt dus (opnieuw) om keuzes bij de uitvoering zoals de looptijd en doelgroep, ook gezien het feit dat de € 56,3 miljoen voor het energiefonds 2025 binnen één week uitgeput was. Belangrijk is ook te beseffen dat de middelen uit het SCF (€ 174,5 miljoen) alleen kunnen worden gebruikt ter compensatie van de stijging van de energierekening als gevolg van ETS-2.

Het opzetten van een publiek fonds met een publieke uitvoerder en wettelijke borging van dit instrument vraagt tijd. De verwachting is dat het publieke energiefonds op z'n vroegst in het vierde kwartaal van 2026 operationeel kan zijn. Het tijdspad is afhankelijk van het type uitvoerder en welke wettelijke vereisten dat met zich meebrengt. Indien uitvoerbaar, is de inzet dat huishoudens dan alsnog financiële steun over heel 2026 kunnen ontvangen. De lessen van de afgelopen jaren over de effectiviteit van het fonds, zoals het bereik van de doelgroep, worden meegenomen in een vervolgtraject van het SCF. Daartoe zal ik een evaluatie uitvoeren. Daarbij wil ik benadrukken dat er gedurende de afgelopen jaren ook al veel kennis is opgedaan en dat dit benut zal worden.

⁴ Brief «Stand van zaken Sociaal Klimaatplan», 24 juni 2025- Kamerstuk 32 813, nr. 1519

⁵ Brief «Pakket voor Groene Groei: voor een weerbaar energiesysteem en een toekomstbestendige industrie», 25 april 2025, Kamerstuk 33 043, nr. 114

Laatste privaat-publiek energiefonds in 2025

Zoals ik al eerder aan uw Kamer heb bericht, was 2025 de laatste keer dat een publiek-privaat energiefonds is ingericht. De privaat-publieke samenwerking heeft tot zeer gerichte hulp voor huishoudens geleid, maar het is wenselijk om dit nu (meerjarig) volledig publiek in te richten.

Gezien de eerder gemaakte afspraken met de private partijen, is het onwenselijk, vanuit de gedachte van een betrouwbare overheid, om private organisaties voor de winter 2025–2026 opnieuw om een financiële bijdrage te vragen.

De energieleveranciers hebben overigens al aangegeven mee te willen werken aan de planvorming van het SCF. Zij worden nauw betrokken bij de uitwerking van een toekomstbestendig plan.

De hierboven reeds genoemde beschikbare € 60 miljoen voor 2026 zal ik inzetten voor het SCF vanaf 2026 en is daarmee dus niet beschikbaar voor de winter van 2025. Hier zit een goede reden achter. Door € 60 miljoen aan nationale middelen in te zetten als de verplichte 25 procent aan cofinanciering binnen dit fonds, is het namelijk mogelijk om vervolgens tot een viervoudig bedrag te komen dankzij de 75 procent verstrekking van Europese middelen.

Meer inzet op niet-gebruik van regelingen

Ik begon deze brief met een verwijzing naar de Kamerbrief over het Nationaal Programma Armoede en Schulden en ik wil daar ook mee eindigen. De inzet van dit programma zal namelijk de groep die in energiearmoede leeft, ook helpen en ondersteunen. Daarbij gaat het niet alleen om zaken op het gebied van de energierekening of om koopkrachtmateregelen, maar om de aanpak in den brede.

Uit de cijfers blijkt dat meer dan 50 procent van de aanvragers van het energiefonds afhankelijk is van diverse inkomensondersteunende regelingen en toeslagen om uit te komen op een inkomen dat hoger is dan 100 procent van het sociaal minimum. TNE beschikt niet over informatie om te bepalen of deze huishoudens ook daadwerkelijk deze regelingen en toeslagen aanvragen.

Het is daarom van belang dat deze groep op de hoogte is welke (financiële) ondersteuning er is waar zij mogelijk aanspraak op kunnen maken. De inzet zoals beschreven in het Nationaal Programma Armoede en Schulden is daarbij essentieel. Hierin staan verschillende maatregelen die zich richten op de preventie van geldzorgen en het vergroten van het bereik van kwetsbare groepen, bijvoorbeeld via de geboortezorg. Ook het wetsvoorstel proactieve dienstverlening beoogt het niet-gebruik van inkomensondersteunende regelingen terug te dringen. Zeker bij groepen die nu niet in beeld zijn bij gemeenten, zoals werkenden.

Eveneens starten er na de zomer twee communicatiecampagnes gericht op werkenden met een inkomen rond de armoedegrens. De attenderingsactie van Dienst Toeslagen levert een bijdrage aan het verminderen van niet-gebruik van toeslagen. En de opschaling van de Voorzieningenwijzer en de potjescheck – beschikbaar op verschillende laagdrempelige inlooppunten – vergroot het gebruik van zowel landelijke en lokale regelingen. U wordt in de eerste helft van 2026 in de voortgangsrapportage van het Nationaal Programma Armoede en Schulden nader geïnformeerd over de voortgang op het niet-gebruik van regelingen.

Met de hiervoor genoemde inzet beoog ik om huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening de komende periode aanvullend te ontzorgen ter overbrugging naar de implementatie van het voorstel voor het SCF.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel